

Errituak eta sinesmenak

Errituak

Errituaren ezaugarri bereizgarrietako bat bada errepikatutasuna, hau da, erritua da era errepikatuen den erintza baten formalizazioa.

Zergatik? → Erintza kolektibo bat delako. Komunitate baten barruan kokatzen da.

Erritua da goi-mailako izaera batekin lotzen da.

Durkheim

Durkheimek erritua sakratuarekin lotzen du. Hau da, komunitatearentzat sakratua dena. Gizartea eta erlijioa parean daude.

Erritua da hiru ezaugarri ditu

- FORMALIZAZIOA
- PERIODIKOTASUNA
- ERINTZA KOLEKTIBOA

Bi motako errituak bereizten ditu

↳ Negatiboak: tabuak izaera dira (positiboak ez direnak determinatzen dute.)

↳ Positiboak: onartuak daude.

C. Belle errituaren gaineko besterako tipologia bat proposatu:

- Igarotze errituak → Errituen protohipoak. Errituen nondik norakoa ezartzen dute (preliminaria, liminaria, postliminaria). Orden sozial bat errespetatzen dute.
- Egutegi errituak → Oroi-wenezko errituak (conmemorativos). Lehenaldia edo oraina errepresentatzeko. Gizarte moderno eta ohikoa da. Denboraren kontrola. Komunitatearen zifegitasuna eta balioak ezartzea du helburu gisa. (oraina eta lehenaldia lotu, itargiarekin lotuta, solstizioekin lotuta)

Besteak

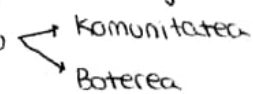
- Atsekabezko errituak / aflikzio errituak / sendateko errituak
↳ Victor Turner-rek joratuak gaur hau Ndembu kultura ikertu zuenean Zentzu zabal batean sendagai bezala kontsideratzen diren gertakariak edo errituek esparru honetan sailkatzen dira.

Helburua → Gizartearen oreka mantentzea. Kosmosarekin dago lotuta, magiarekin ere.

Adb.: Budo → Zerbaiteh, kanpoto agente batek gure gorputzean sartu daiteke.

- Truke errituek / elkartasun errituek.
- Barau, otorguntza eta jaialdak → Komunitatearen baliok agerian azaltzen dira.
Nolabaiteko "performance"
Komunitatea ematen da.
Adb.: Rawadaw-a

- Erritu politikoak → Boterea legitimatzen eta materializatzen denean.
Clifford Geertz-en bere "Negara" liburuan errituek honetaz hitz egiten du. Komunitate baten simbologia plasmatu egiten da.

Bi nivel lotzen ditu
↳ Komunitatea
↳ Boterea

Indararen legitimizazioarekin ere lotzen da.

Adb.: Erregearen koronazioa, hauteskundeak.

Sakratua

Carlois

Sakratua dena → Definizio sendoa (fenomenologikoa den def.)

Otto → badago gizaki goztiaren barnean Sakratuaren ideia gizakiok horrekiko joera daukagu.
Sautua dena. Eliade (1957)

→ Definizio ahula (sakratua dena, era sozialean uferitzen du. Taldetara lotzen duena sakratizatzen dela definitzen du.)

Durkheim → sakratua dena vs. profanoa dena.

Mitotak → ikutu ezina dena definitzen dute (mitotak + dogmak)

Otto

Esperientzia numinosoa

Ottoren ustez esperientzia numin. beste-lakoak dira. Orden sobrenatural bezalako zerbaiz.

- *mysterium tremendum*: Sentir eza sagrado a través del miedo. (el Dios del viejo testamento)
- *mysterium fascinans*: maitasunarekin lotuta (jainkoak maite gaitu, libratuta gaude)

Eliadek, Ottoren eragina, esp numinosoaren ideia plazaratzen du.

Hierofaniaren bidez azaltzen da sakratua dena mundua.

↳ Jainkoa eragiztatu (adb.: Jesukristu)

Biek defendatzen dute sentzibilitatean daukagula sakratua dena identifikatzen. Sakratua gure munduan baduela bere lekua. Sakratua bezala uferituz ukitu ezin dugun guztia.

Durkheimentzat: Sakratua ez du zerikusirik jainkoarekin edo gure psikologiarekin. → Gizarteak balore batzuk normalizatzeko edo arautzeko, praktika batzuk sakralizatzen ditu. (arabak sortzeko, jarraitzeko, ideologiak zerdiren arautzeko.)

↳ Sakratua = taldeak sakratu bezala definitzen duena,

Durkheim

"Las formas elementales de la vida religiosa"

Tesia: Gizarte guztiak erlijiosak dira.

Gizartea ulertzeko erlijioan erreferentzia behar da.

Gizarteak erlijioa gaitzat hartzen du. → Sakralizatzen ditu. Sinismen baten inguruan komunitate moral bat sortzen da. (ad: eliza)

Gizartea
=
Erlijioa

→

Elkarte sekretuak

Gizonen etxea.

Evans Pritcharden odoe ituna

- Bi gizonen artean anaitasun bat emateari deritza. Hlan desberdineko bi gizonen arteko odoe ituna. Anai sinbolikak bihurtzen dira. Horizontaltasuna ematen da, hierarkiarik gabea.

- Simmel (1906) → Elkarrekin bidez, elkarrekiko konfiantza sorrarazten da. Elkarrekin haren motibazioa sekretuan dago.

- Elk sek. publikoak dira. Baina aldi berean sexuaren segregazioa ematen da, non gizonezkoek emakumeen gainetik posizionatzen dira. → Fraternitatea maskulinizatzen.

Irudikapen kolektiboa

Durkheim

Nondik datoz kategoriak?

- Pertzepzioa autokateko modua gizarte batetik bestera aldatzen da. Gizartetik datoz mundua sailkatzeko ohiturak, hierarkizazioak gizarte batetik bestera aldatzen dira.

↳ Jada kantek ideia hau jarraitu zuten kutsu metafisikoarekin.

Durkheimen kat, ordea, kategoriak oinarri soziala dute.

Obrak: tesia defendatu

- Irudikapen indibiduala eta irudikapen kolektiboa (1898)
- De las formas primitivas de clasificación (1903)

Durkheimen kat erlijioa eta gizartearen artean berdinean daude.

Saitekaperen primitiboek buruz, berriaz, bai Durkheim eta Maussen esango dute indibidua ez dela nahikoa, kklasifikatuko alkatuena azaldu alial izateko. Saitekaperena berak, jatorri soziala du. Saitekaperak sozialak dira.

Saitekaperak = gertakari sozialak

Segun eta saitekaperak nofa autofakten diren gizarte batean, gizartea modu batera edo bestera izango da.

↳ Ezin gara gizarte batean bizi eta gizarte horren balioak edo judiziak ez partekatu.

Totemismoa → John Long (1791) Ojibwa tribuan.

Gizarte antofaketa mota batekin lotuta dago. Hain zuzen ere, klanetan banatzen ziren gizarteetan totemismoa ematen da.

• Klana osaten dutenen artean lotura bat dago, baina ez da odol ezko lotura bat. Beraz, elkarrekiko beharra daukate. → Familia bat bezala, baina odol harremanik gabe.

• Animaliak eta landareak erabiliko dira klanaren izena izendatzeko → ipinitako izena euren totema izango da, ezin da partekatu.

Nofa jasotzen da klana edo totema?

① Amarengandik → amaren klana hartzen da. (haruntzena)

② Aitarengandik → aita jaio den lekuan geratzen da.

Emakumea kanpotik dator.

③ Abstrakzio konzeptuala → aintindari mitiko bat, hortik sortzen da klana.

FRAZER

Tylor-en gaurkidea itan zen Tylor-en "Cultura primitiva" liburua
italum orlean antropologiara urbildu ari zen. (Frateren beret, filosofo
zara) → Bere obra nagusia bada: "Urrexko abarra" (1890)

Mundu osoko praktika
nahit sinesimela jaso egiten
ditu. Zela narrazio bat
jarraitu egiten du. Bertan,
mitologia eta etnologia
nahastu egiten ditu.

Frater izan bazen "antropologo de ^{silhon} Selin" bait eta erikibista
non zen etnozentrista liburua izateagatik. "Urrexko abarra"

Liburua Tylor-en teoriaren sistematizazio bat bantzen du. Magia,
erlijioa eta zientziaren ~~gaur~~ gureko irakurketa historikua
egiten du. Bai zientzia eta magia haua-efektu erlatibo
batean kokatzen ditu. (erlijioa berit, ez)

↓
Gertakari bat
haua bati irakurten
du.

Naturak bazu bereko legeak, hortaz,

lege horiek kontrolatzen baditugu, natura kontrolatu dezakegu.

Munduan erregulartasuna bat badakenez, hori ukitzen ~~du~~ natura
kontrolatu dezakegu. → magia eta zientzia.

erlijioan ordea, hauaren artean ~~du~~ materia dagoela esango du.

Magia eta zientziaren arteko desberdintasuna?

Magiak fenomenoetan mister dituen gertakari, errealitatek mister
ditu baita ere.

Fraterrek → Magia sinpatikoa bezala irudikatzen du.

↳ Gauzak lotu egiten dituzelako, magiak
gaurer arteko inpatibilitate biltzen
dituzko.

Bi mota desberdin aurki ditzakegu.

↳ magia homeopatikoa

↳ magia lutragoia
(uciper - magia)

Dividua

Nunt Bird Dand

Pertsonak ez dute esentziarik, ez dute arima/izpiriturik. Soilik erlazionatzerakoan sortuko da.

Arima = harrewauak, erlazioak

Ez dute esentziarik. Pertsonak pertsonak dira elkartasunean.

↳ Pentsaera existentzialista segun eta nota erlazionatzen zaren besteekin eta zure ingurumenarekin, gauza bat edo beste bat izango zara.

↳ Erlazionatzen direlako dira pertsonak.

↳ Adb.: Zaldi batek harri bat bueltatzen du, hurbilago egongo da idi batekiko.

Xamanismoa

Siberiako "Evenki" taldeetik eratorritako terminoa.

Normalean jendeak ez du xamana izan nahi oso paper konplexua baitu gizartearen barruan → Esperientzia traumatikotatik bizirik iraun duenak xamana izateko aukera asko izango ditu. Xawauak gizakiaren mundua ez den bestelako munduetara joateko ahalmena izango du → Gorputzetik kanpo atera.

Egpera hau sortzeko: substantzia psikotropikoen erabilera. Trautze batera inisteko; honetaz gain erritmoak oso markatuak daude, daukora edo beste instrumentuen bitartez.

Desoreka bat sumatzen baldin badira (gaixotasunak, eskarrak) beste mundu batera bidaiatu egiten dute haur konkurreta edo azalpen bat emateko.

Xamanak adaptaziorako bidea emango dute. Bizitzara egokitzeko medua bezala ulertu behar dira xamanak.